

AVROTROS en Het Concertgebouw presenteren

Het Zondagochtend Concert

11 februari 2024 - Grote Zaal - 11.00 uur

Het Zondagochtend Concert 30 jaar!

Bochumer Symphoniker
Raphael Christ, viool/leiding
Till Fellner, piano

Joseph Haydn
1732-1809

Symfonie nr. 39 in g
Allegro assai
Andante
Menuetto - Trio
Finale: Allegro di molto

Ludwig van Beethoven
1770-1827

Pianoconcert nr. 3 in c, op. 37
Allegro con brio
Largo
Rondo: Allegro

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

18 feb - Grote Zaal

Mozarts Symfonie nr. 40 en Tim Ouwejan speelt Albrechtsberger

3 mrt - Grote Zaal

Holland Baroque: Bach fris en eigenzinnig

10 mrt - Grote Zaal

Alina Ibragimova speelt Sibelius' *Vioolconcert*

31 mrt - Grote Zaal

Paasconcert met trompettist Selina Ott

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw zondagochtendgevoel op X (Twitter) [#hetzondagochtendgevoel](https://twitter.com/hetzondagochtendgevoel).

Het Zondagochtend Concert wordt
elke week door AVROTROS rechtstreeks
uitgezonden op NPO Klassiek.

De Bochumer Symphoniker reist voor dit Zondagochtendconcert naar Het Concertgebouw. Raphael Christ, violist, dirigent en sinds 2011 concertmeester van het orkest, leidt een programma dat dezer dagen ook in Bochum klinkt onder de noemer 'Klassiker in moll'. En inderdaad zijn de beide stukken van deze ochtend geschreven in een mineurtoonsoort. Maar dat betekent zeker niet dat het een treurig concert wordt.

Stokkende melodie

Voor Joseph Haydn was mineur eigenlijk een uitzondering. Het overgrote deel van zijn werken staat in een vrolijke majeuretoonsoort; mineur komt slechts een enkele keer om de hoek kijken. Dat wil niet zeggen dat Haydn bij het schrijven van zijn *Symfonie nr. 39 in g* in een gedeprimeerde stemming was. Eigenlijk weten we weinig over het ontstaan van dit werk. Haydn componeerde het rond 1765 toen hij net een paar jaar in dienst was als tweede kapelmeester aan het hof van Esterházy, waar hij uiteindelijk dertig jaar zou blijven. In deze tijd schreef hij voor zijn werkgever de ene na de andere symfonie voor het hoforkest, dus een speciale aanleiding voor dit werk zal er waarschijnlijk niet geweest zijn. Toch is het, om meer redenen dat alleen de

toonsoort in mineur, een bijzonder werk in het vroege oeuvre van Haydn. Zo is het eerste deel gebouwd op een thema dat in het begin zachtjes klinkt in de strijkers, maar halverwege stukt. Het is alsof Haydn even niet weet hoe hij verder wil en pas na een moment van stilte de melodie voortzet. Dit heeft, telkens als het thema klinkt in het eerste deel, een mooi dramatisch effect. Het tweede deel is een simpel maar subtiel duet tussen de hoge en lage strijkers, iets wat Haydn in het derde deel grotendeels doorzet. Het trio van dit deel is een goedgehumt volksdansje. In de finale laat Haydn zich van een heel andere kant zien. Weg is de componist, die bekendstaat om zijn fijnbesnaarde muziek. We horen plotseling een Haydn die bijna ruig te werk gaat met grote contrasten in melodie en dynamiek, en het mineur ten volle uitbuit. Het is een van zijn meest uitgesproken uitbarstingen van Sturm und Drang waar hij zich zo nu en dan aan bezondigde.

In de vingers

Till Fellner is solist in het *Derde pianoconcert in c*, op. 37 van Ludwig van Beethoven. Een componist die hij als geen ander kent. Regelmatig speelde hij in diverse zalen over de hele wereld de cyclus van alle pianosonates en van de

pianoconcerten maakte hij alom geprezen opnames. Ongetwijfeld heeft Fellner vanochtend alle noten volledig in de vingers die hij, na een stevige repetitie met het orkest, met grote perfectie zal spelen. Dat was bij de wereldpremière in Wenen in 1803, waarbij Beethoven zelf als solist optrad, wel even anders.

Egyptische hiërogliefen

Beethoven had voor de gelegenheid een monstrueus groot concert georganiseerd waar hij bijna allemaal nieuwe werken presenteerde. Dat waren naast het *Derde pianoconcert*, dat hij al in 1800 had gecomponeerd, zijn *Eerste* en *Tweede symfonie* en het oratorium *Christus am Ölberge*. Er was maar één uitzonderlijk lange repetitie op de dag van het concert zelf, waarin geen tijd was om alles in te studeren. Van het pianoconcert had Beethoven de solopartij niet uitgeschreven, maar enkel een soort spoorboekje gemaakt omdat hij het grotendeels uit zijn hoofd kende. Wel had hij zijn vriend Ignaz von Seifert gevraagd blaadjes om te slaan. Die herinnerde zich later: 'Ik zag niets dan vrijwel lege bladen, hier en daar beschreven met onleesbare Egyptische hiërogliefen. (...) Hij gaf me zo nu en dan een stille blik als ik moest omslaan, en amuseerde zich kostelijk om mijn paniek

en onzekerheid, waarom hij mij 's avonds laat bij het diner na afloop hartelijk uitlachte.'

Dramatische effecten

Waar bij Haydn mineur nog een uitzondering is, is dat bij Beethoven, als een van de eerste componisten van de romantiek, schering en inslag. Zijn *Derde pianoconcert* staat in een pathetisch c-klein dat hij overtuigend laat horen in muziek vol dramatische effecten. Maar het is niet alles mineur wat de klok slaat. Na een heftig openingsdeel volgt een prachtig verstild Largo in majeur. En het afsluitende Rondo gaat er aanvankelijk weer stevig vandoor in mineur. Maar dan, naar het einde toe, stapt hij plotseling over op een vrolijk C-groot, zodat het concert in een uitgelaten stemming eindigt.

Kees Wisse